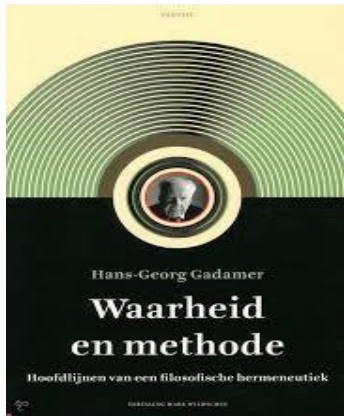

Gadamer (1900-2002) en de hermeneutische wending

Iedereen bekijkt zichzelf en de omgeving op een eigen wijze. Iedereen beleeft het zijn vanuit zijn perspectief. Kortom: iedereen interpreteert (cq. is hermeneutisch bezig)! Dat is al eeuwenlang zo en eenieder is er bij tijd en wijlen ook beducht op. Waarom dan die hermeneutiek van Gadamer? Wat voor oorspronkelijks heeft ze nog te bieden? In de loop van de geschiedenis is het interpreteren, het zgn. verstaan nooit hetzelfde geweest. De laatste eeuwen heeft het begrip zich verruimd. Via filosofen als Dilthey, Husserl en vooral Heidegger komt Gadamer tot een verregaande visie op het verstaan, zo ver dat er sprake is van een hermeneutische wending, een ander verstaan ... . In deze bijeenkomsten gaan we dieper in hoe Gadamer er toe kwam en onderzoeken we zijn groots boekwerk "*Wahrheit und Methode*" (1960). Gadamer hecht veel belang aan spel en taal en ontwikkelt een type dialoog die in een horizonversmelting tot verstaan komt. Via teksten maken we kennis met een boeiende filosoof die wel een ernstige lezing vooropstelt!

VOORAF INLEIDEND:

-
- Ontwikkeling van ... naar ...
- Zwaartepunt Duitstalige filo
- Dialoog met traditie
- WO-1 breukpunt vooruitgangsgeloof cq. -optimisme en aldus ondergangsstemming (Spengler *Ondergang Avondland* 1923) en crisisbewustzijn: keerzijde nat.wetenschap met de vraag: wat is haar doel? En welk onderscheid met geesteswetenschappen?
- Noodzaak bezinning op wetenschap én onderscheid geestes- en nat.wet
- ↔ moeite met objectieve kennis = maatstaf voor waarheid
- Inspiratie bij Nietzsche e.a. én ervaring van kunst als waarheidsdrager; ook disloog met Plato en Ari.
- Husserl via **fenomenologie** (wezensschouw) poging tot fundament geesteswet.
- ↔ wel moeite met objectiverende vraagstelling en tijdloosheid van fenomenen
- Heidegger *Sein und Zeit* 1927 → ware aardverschuiving: relativeert wet. kennis t.v.v. concrete, alledaagse leven van de mens
- 1960 *Wahrheit und Methode* ... lees titel hierboven! Hermeneutische wending!

Waar gaat het om: We zeggen niet: “Plato, dat is nou toch echt achterhaald...”, maar we gaan in discussie met Plato alsof hij een tijdgenoot is

[I Am a Rock - Simon & Garfunkel Lyrics - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=PKY-smJ6aBQ)
<https://www.youtube.com/watch?v=PKY-smJ6aBQ>

Simon and Garfunkel / songtekst: *I am a rock*

A winter's day
In a deep and dark December;
I am alone,
Gazing from my window to the streets below
On (a) freshly fallen silent shroud of snow.
I am a rock,
I am an island.

I've built walls,
A fortress deep and mighty,
That none may penetrate.
I have no need of friendship; friendship causes pain.
It's laughter and it's loving I disdain.
I am a rock,
I am an island.

Don't talk of love,
But I've heard the words before;
It's sleeping in my memory.
I won't disturb the slumber of feelings that have died.
If I never loved I never would have cried.
I am a rock,
I am an island.

I have my books
And my poetry to protect me;
I am shielded in my armor,
Hiding in my room, safe within my womb.
I touch no one and no one touches me.
I am a rock,
I am an island.

And a rock feels no pain;
And an island never cries.

http://www.musiclinks.nl/S/Simon_and_Garfunkel/songtekst-I-Am-A-Rock-L4488.html

Hermeneutische traditie:

1^e fase: puur praktisch **uitleggen**

1. Bijbel-exegese Testament
- Augustinus: oplossen via allegorieën
- Hervormers (Luther enz.): naar de tekst
  2. Uitleg klassieke juridische teksten
- Romeins recht naar Westers recht
- De toepassing?
- spanning Oud- en Nieuw
subjectief
objectief: juiste tekst
(nu nog – ts.kath.prot.)

2^e fase: **begrijpen** van taaluitingen

3. Friedrich Schleiermacher (1768-1834)
- Uitgangspunt: het gesprek ts.
  1. Schrijver en lezer
  2. Luisteraar en spreker
- Reconstructie als methode voor het verstaan

3e fase: **verstehen** en niet verklaren = nat.wet.!

4. Wilhelm Dilthey (1833-1911)
- Verruimt Schleiermacher
- i.p.v. het begrip *ervaren* voorkeur voor het begrip *beleving* centraal te stellen
- Van teksten, schilderijen enz.
- Belevingen komen op velerlei manieren *tot uitdrukking*: taal, gestiek, kleding, gedrag

4e fase: (modern) hermeneutische **wending**

5. Martin Heidegger (1889-1976)
- Centrale vraag mens: wat is bestaan? Wat is zijn (da-sein)? ↔
struisvogelpolitiek
- Start analyse van het menselijk bestaan:
  - o Mens wordt in de wereld geworpen: dus niet zelf gemaakt noch gewild
  - o Er liggen mogelijkheden tot 'ontwerp'
  - o Erfelijkheid en omgeving maakt de mens maar de mens maakt zelf ook ... er valt te anticiperen! Dat is voortdurende INTERPRETATIE!   Perspectief ... Nietzsche
  - o Centraal uitgangspunt: **interpretatie** van het bestaan
6. Hans Georg Gadamer (1900-2002)
- Centrale vraag: wat gebeurt er tijdens interpretatie?
- Niet zozeer natuurwet. maar geesteswetenschappen
- Wel nadruk op teksten (staat nl. vast)
- Stapt af van O → S naar nieuwe nauwe band S-S → voor-oordeel (voorbewuste)
- Doorzie je vooroordeel, je vooringenomenheid, corrigeer zo nodig, zie het andere,
- Argumentatieve strijd! ... met het verleden

- Hoe dan ook: historische situatie van de interpreter, dus objectiviteit??? Hoe om te gaan met het geïnterpreteerde? ←*horizonversmelting*→ elke dialoog!
- Werkt niet zozeer wetenschappelijk maar als partner in dialoog (cfr. Schleiermachers' gesprek)
- Vraagstelling: confrontatie én bemiddeling met verleden
- zo naar betekenis van het verstaan, het bestaan (terug bij Heidegger!)
- nadruk op de praktijk, de moraal: wat betekent dat voor de mens nu, zijn bestaan?

Indelingen **hermeneutiek**:

1. Praktijk van het verstaan
  - 1.1. Alledaagse, voor-wetenschappelijk verstaan taal, symbolen, techniek
  - 1.2. Wetenschappelijk verstaan uitleg en interpretatie
2. Theoretische reflectie op het verstaan
  - 2.1. Methodologisch hermeneutiek regels
  - 2.2. Filosofische hermeneutiek